

Minnisblað

Vísað er til frumvarps til laga um breytingu á lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og lögum um skráningu raunverulegra eigenda (ráðstafanir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka). Með þessu minnisblaði eru lagðar til ákveðnar breytingar í þeim tilgangi að skýra texta frumvarpsins og til þess að bregðast við tilteknum athugasemdum sem fram hafa komið í umsögnum um frumvarpið.

Um 8. grein frumvarpsins:

Í 8. grein frumvarpsins segir:

*„Á eftir IX. kafla laganna kemur nýr kafli, IX. kafli A, **Skrá um bankareikninga**, með einni grein, 37. gr. a., ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:*

Skrá um bankareikninga.

Viðskiptabönkum, sparisjóðum, lánaþyrftækjum og greiðsluþjónustuveitendum með starfsleyfi hér á landi er skylt að veita upplýsingar eða aðgang að upplýsingum skv. 2. mgr. og í samræmi við reglugerð sem ráðherra setur skv. 5. mgr. An tafar skal veita upplýsingar eða aðgang að upplýsingum um allar breytingar á áður veittum upplýsingum samkvæmt þessari grein.

Í skrá um bankareikninga skulu eftirtaldar upplýsingar vera aðgengilegar:

- 1. Nafn og kennitala eiganda sérhvers innláns- og greiðslureiknings.*
- 2. Nafn og kennitala umboðsmanns eiganda sérhvers reiknings og aðila sem hefur heimild til að framkvæma færslur af reikningi, ef við á.*
- 3. Nafn og kennitala raunverulegs eiganda eiganda reiknings, ef við á.*
- 4. Reikningsnúmer sérhvers reiknings auk alþjóðlegs bankareikningsnúmers (IBAN-númer).*
- 5. Dagsetning á opnun og lokun reiknings.*
- 6. Nafn og kennitala leigutaka geymsluhólfa og leigutími.*

Starfsmenn skrifstofu fjármálagreininga lögreglu skulu hafa aðgang að skrá um bankareikninga í störfum sínum. Í reglugerð skv. 5. mgr. er heimilt að veita starfsmönnum annarra embætta aðgang að skránni vegna eftirlits, rannsóknar eða saksóknar sem tengist peningabætti og fjármögnun hryðjuverka eða annarri refsiverðri háttsemi.

Upplýsingar skulu varðveittar í skrá um bankareikninga í samræmi við ákvæði 28. gr. Um miðlum upplýsinga úr skrá samkvæmt þessari grein fer eftir ákvæðum XI. kafla. Heimilt er að tengja skrá um bankareikninga við samtengda skrá innan Evrópska efnahagssvæðisins.

Ráðherra skal í reglugerð kveða á um stofnun skrár um bankareikninga sem inniheldur upplýsingar um eigendur innlánsreikninga og greiðslureikninga og leigutaka geymsluhólfa. Í reglugerðinni skal kveðið á um hvort skráin byggji á gagnagrunni eða kerfi sem sæki gögn við sérhverja leit. Þá skal í reglugerðinni kveðið nánar á um aðgengi að skrá um bankareikninga og eftirlit með notkun hennar.“

Í kjölfar nánari athugunar innan dómsmálaráðuneytisins þykir rétt að leggja til að tilvísunin til „*annarrar refsiverðrar háttsemi*“ í 3. mgr. greinarinnar verði felld brott. Þá þykir rétt að í stað orðalagsins „*annarra embætta*“ samkvæmt sömu málsgrein verði vísað með beinum hætti til eftirlitsaðila samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

Frumvarpið var samið í þeim tilgangi að ljúka við innleiðingu fimmtu peningabættistilskipunarinnar.¹ Í tilskipuninni segir að upplýsingar í skrá um bankareikninga skuli vera aðgengilegar bærum stjórnvöldum í þeim tilgangi að þau geti uppfyllt skyldur sínar samkvæmt tilskipuninni.² Ekki er vísað til annarrar refsiverðrar háttsemi í þessu sambandi, heldur er ákvæðinu ætlað að kveða á um aðgang þar til bærra stjórnvalda, í þeim tilgangi að uppfylla ákvæði peningabættistilskipunarinnar.

Rétt er að geta þess að samkvæmt tilskipun Evrópusambandsins nr. 2019/1153 hefur aðgengi að skrá um bankareikninga verið breytt þannig að löggæsluþjónvöld sem rannsaka alvarleg afbrot skuli einnig hafa aðgang að skránni. Sú tilskipun fellur hins vegar ekki að gildissviði EES-samningsins, eins og fram kemur í greinargerð með frumvarpinu.

¹ Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/843 frá 30. maí 2018 um breytingu á tilskipun (ESB) 2015/849 um ráðstafanir gegn því að fjármálakerfið sé notað til peningabættis eða til fjármögnunar hryðjuverka og um breytingu á tilskipunum 2009/138/EB og 2013/36/ESB.

² E.: „Member States shall ensure that the information held in the centralised mechanisms referred to in paragraph 1 of this Article is directly accessible in an immediate and unfiltered manner to national FIUs. The information shall also be accessible to national competent authorities for fulfilling their obligations under this Directive.“

Með vísan til framangreinds er lagt til að ákvæðinu verði breytt þannig að skýrt verði að tilgangur skrárinnar er eingöngu að veita tilteknum yfirvöldum aðgang að ákveðnum upplýsingum til þess að geta uppfyllt skyldur sínar samkvæmt lögum um peningþvætti.

Að auki þykir rétt að breyta 5. mgr. 8. greinar frumvarpsins þannig að í stað orðsins „stofnun“ komi „starfrækslu“ og að bætt verði við vísun til þess að í reglugerð verði kveðið á um hvaða stofnun skuli starfrækja skrána. Þetta er gert til þess að taka af vafa um það að til skrárinnar um bankareikninga er stofnað með frumvarpinu en ekki með reglugerð. Af þeim breytingum sem lagðar eru til hér að ofan leiðir jafnframt að ekki þarf lengur að kveða á um aðgengi að skrá um bankareikninga í reglugerð og yrði því vísun til þess tekin út. Þá verði bætt við vísun til þess að ákvæði annarra laga um trúnaðar- og þagnarskyldu víki fyrir ákvæðum greinarinnar, meðal annars í þeim tilgangi að taka af vafa um það að ákvæðið gangi framar en ákvæði laga um fjármálafyrirtæki um þagnarskyldu. Að lokum er lagt til að í 3. tl. 2. mgr. verði gerð breyting þannig að orðið „eigandi“ komi ekki fyrir tvisvar í röð. Ekki er um efnisbreytingu að ræða, heldur minniháttar breytingu á orðalagi.

Með vísan til framangreinds er lagt til að 8. grein frumvarpsins verði svohljóðandi:

*„Á eftir IX. kafla laganna kemur nýr kafli, IX. kafli A, **Skrá um bankareikninga**, með einni grein, 37. gr. a., ásamt fyrirsögn, svohljóðandi:*

Skrá um bankareikninga.

Viðskiptabönkum, sparisjóðum, lánaþyrirtækjum og greiðsluþjónustuveitendum með starfsleyfi hér á landi er skylt að veita upplýsingar eða aðgang að upplýsingum skv. 2. mgr. og í samræmi við reglugerð sem ráðherra setur skv. 5. mgr. Án tafar skal veita upplýsingar eða aðgang að upplýsingum um allar breytingar á áður veittum upplýsingum samkvæmt þessari grein. Ákvæði annarra laga um trúnaðar- og þagnarskyldu víkja fyrir ákvæðum þessarar greinar.

Halda skal skrá um bankareikninga þar sem eftirtaldar upplýsingar skulu vera aðgengilegar:

- 1. Nafn og kennitala eiganda sérhvers innláns- og greiðslureiknings.*
- 2. Nafn og kennitala umboðsmanns eiganda sérhvers reiknings og aðila sem hefur heimild til að framkvæma færslur af reikningi, ef við á.*
- 3. Nafn og kennitala raunverulegs eiganda þess sem er eigandi reiknings, ef við á.*
- 4. Reikningsnúmer sérhvers reiknings auk alþjóðlegs bankareikningsnúmers (IBAN-númer).*
- 5. Dagsetning á opnun og lokun reiknings.*
- 6. Nafn og kennitala leigutaka geymsluhólfa og leigutími.*

Starfsmenn skrifstofu fjármálagreininga lögreglu skulu hafa aðgang að skrá um bankareikninga í þeim tilgangi að uppfylla skyldur sínar samkvæmt lögum þessum. Starfsmenn eftirlitsaðila samkvæmt lögum þessum skulu einnig hafa aðgang að upplýsingum í skránni um bankareikninga í þeim tilgangi að uppfylla skyldur sínar samkvæmt lögnum.

Upplýsingar skulu varðveittar í skrá um bankareikninga í samræmi við ákvæði 28. gr. Um miðlun upplýsinga úr skrá samkvæmt þessari grein fer eftir ákvæðum XI. kafla. Heimilt er að tengja skrá um bankareikninga við samtengda skrá innan Evrópska efnahagssvæðisins.

Ráðherra skal í reglugerð kveða nánar á um starfrækslu skrár um bankareikninga sem imiheldur upplýsingar um eigendur innlánsreikninga og greiðslureikninga og leigutaka geymsluhólfa. Í reglugerðinni skal kveðið á um hvort skráin byggji á gagnagrunni eða kerfi sem seeki gögn við sérhverja leit. Þá skal í reglugerðinni kveðið á um hvaða stjórnvald skuli starfrækja skrána og hvernig eftirliti með notkun hennar skuli háttað.“

Um önnur ákvæði frumvarpsins:

Að auki er lagt til að eftirfarandi leiðréttingar verði gerðar á texta frumvarpsins. Um er að ræða annars vegar breytingar sem eru til þess fallnar að skýra texta frumvarpsins og hins vegar leiðréttingar á innsláttarvillum:

- 1. Í umsögn Fjármálaeftirlits Seðlabankans, dags. 22.05.2020, kom fram að miðað við núverandi orðalag frumvarpsins yrðu þeir lánameðlarar samkvæmt lögum nr. 33/2013 um neytendalán sem eru einnig bifreiðasalar, bæði undir eftirliti Skattsins og Fjármálaeftirlits Seðlabankans. Með vísan til þess þykir rétt að gera tillögu að breytingu á a-lið 1. greinar frumvarpsins til að taka af öll tvímæli varðandi eftirlitshlutverk Skattsins gagnvart lánameðlurum sem eru einnig bifreiðasalar. Yrði a-liður 2. gr. laga nr. 140/2018 þá svohljóðandi:*

„Fjármálafyrirtæki samkvæmt skilgreiningu laga um fjármálafyrirtæki og lánveitendur og lánameðlarar samkvæmt lögum um neytendalán og lögum um fasteignalán til neytenda, sem ekki falla jafnframt undir n-lið þessarar greinar.“

2. Með c-lið 1. greinar frumvarpsins er bætt við nýjum staflíð sem varðar fríhafnir sem eiga í viðskiptum með listmuni. Lagt er til að orðalagi staflíðarins verði breytt til samræmis við aðra staflíði 2. greinar laga um peningaþvætti og verði svohljóðandi:

„Við bætist nýr staflíður, t-liður, svohljóðandi:

Aðilar sem geyma eða eiga viðskipti með listmuni, sem eru geymdir á geymslusvæði fyrir ótollafgreiddar vörur skv. 1. mgr. 69. gr. tollalaga nr. 88/2005, þegar um er að ræða viðskipti í einni greiðslu eða fleiri sem virðast tengjast hver annarri, að fjárhæð 10.000 evrur eða meira miðað við opinbert viðmiðunargengi eins og það er skráð hverju sinni.

3. Lagt er til að orðinu „að“ verði bætt við 7. grein frumvarpsins þannig að hún verði svohljóðandi:

„Við 32. gr. laganna bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Rafeyrisfyrirtæki og greiðsluþjónustuveitendur sem veita þjónustu hér á landi án stofnunar útibús og hafa höfuðstöðvar sínar í öðru aðildarríki innan EES skulu tilnefna miðlegan tengilið hér á landi til að tryggja að þau fari að lögum þessum og til að auðvelda eftirlit með þeim, þ.m.t. gagnaöflun eftirlitsaðila.“

4. Lagt er til að í stað „eigenda“ komi „eiganda“ í 12. grein frumvarpsins þannig að hún verði svohljóðandi:

„Við 1. mgr. 4. gr. laganna bætist nýr málslíður, svohljóðandi:

Skráningarskyldum aðilum ber að grípa til viðeigandi ráðstafana til að tryggja að upplýsingar um raunverulega eigendur séu réttar. Ef tilefni er til skal kanna hvort breytingar hafi átt sér stað. Raunverulegum eiganda er skylt, að beiðni skráningarskylds aðila, að veita honum upplýsingar skv. 2. mgr.“